

توسعه پایدار کشاورزی و تأمین امنیت غذایی کشور؛ وظایف و مسئولیت‌ها

محمدحسن روزی طلب^۱، عباسعلی زالی^۲

چکیده

توسعه پایدار کشاورزی نقش مهمی در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور دارد و محور اساسی در تأمین غذای مورد نیاز جامعه می‌باشد. در یکی از تدابیر سند الگو اسلامی ایرانی پیشرفت، "تأمین امنیت و ایمنی غذایی با تأکید بر تولید داخلی" مورد توجه قرار گرفته است. همچنین در این تدبیر "اصلاح الگوی تولید، توزیع و مصرف مواد غذایی و محصولات کشاورزی و دامی و آبرزی و برقراری سازوکارهای نظارتی مورد نیاز" مورد تأکید قرار گرفته است. کشاورزی کشور در حال حاضر از نظر بهره‌وری از منابع پایه تولید (آب، خاک، انرژی، کود و سم، بذر و نهال، واکسن، خوراک دام و طیور ...) با چالش‌های زیادی روبه‌رو می‌باشد و علی‌رغم حجم هر ساله زیاد واردات مواد غذایی برای تأمین کمبود مواد غذایی مردم و علوفه و خوراک مورد نیاز دام و طیور در چند محور اساسی امنیت غذایی از جمله دسترسی آسان همه اقشار مردم به غذا، کیفیت و سلامت مواد غذایی، الگوی مناسب تغذیه و مصرف مواد غذایی و ثبات و تاب‌آوری امنیت غذایی هنوز با مشکلاتی روبه‌رو هستیم.

در این مقاله وظایف و مسئولیت‌های دولت، مجلس، وزارتخانه‌های ذی‌ربط، دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی، بخش خصوصی و تولیدکنندگان محصولات کشاورزی برای اجرای موفقیت‌آمیز تدابیر سند الگوی پیشرفت در ارتباط با توسعه کشاورزی همراه با حفظ منابع زیستی و تأمین امنیت غذایی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در این راستا موضوع تقویت نظام دانش و نوآوری کشاورزی، افزایش بهره‌وری در کشاورزی، رعایت استانداردهای سلامت محصولات کشاورزی و مواد غذایی و حمایت و پشتیبانی بیشتر دولت و مجلس از سرمایه‌گذاری بیشتر بخش خصوصی برای ایجاد شرکت‌های معتبر فنی و تخصصی برای تولید نهاده‌ها و فرآورده‌های مختلف مورد نیاز در بخش کشاورزی و همچنین افزایش پشتیبانی و سرمایه‌گذاری دولت در کشاورزی مورد تأکید قرار می‌گیرد.

واژگان کلیدی: کشاورزی پایدار، توسعه کشاورزی، الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.

مقدمه

کشاورزی در ایران در طول تاریخ نقش بسیار مهمی در تأمین غذای مورد نیاز مردم و توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور داشته است. امروز نیز توسعه پایدار اقتصادی و اجتماعی کشور بدون توجه به توسعه علمی کشاورزی متناسب با شرایط اقلیمی و بهره‌برداری صحیح از منابع طبیعی مقدور نخواهد بود. بیش از ۹۵ درصد مساحت اراضی کشور در اقلیم خشک و نیمه‌خشک قرار گرفته است که با کمبود بارندگی و منابع آب قابل‌دسترس برای توسعه کشاورزی مواجه است. ایرانیان باستان در طول تاریخ با توجه به نیاز به توسعه کشاورزی و ضرورت تأمین غذای مورد نیاز مردم نقش مهم و کم‌نظیری در اصلاح نژاد گیاهان زراعی نظیر گندم، جو و حبوبات و همچنین اهلی کردن حیوانات از جمله گوسفند و بز داشتند. تولید دانش و فناوری سازگار با شرایط اقلیم

۱. دانشیار تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، دبیر اندیشکده آب، محیط‌زیست، امنیت غذایی و منابع طبیعی مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، نویسنده مسئول،

mroozitalab@gmail.com

۲. استاد پردیس کشاورزی و منابع طبیعی کرج، دانشگاه تهران، رئیس اندیشکده آب، محیط‌زیست، امنیت غذایی و منابع طبیعی مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.